

‘VVD-leden zijn steeds minder angstig om zich uit te spreken tegen de partijtop’

Posted on 12 november 2022 by Gastauteur

De VVD is niet meer de automatische applausmachine voor partijleider Mark Rutte en zijn kabinetten. De VVD-leden stemden in juni in meerderheid tegen het stikstofbeleid van het kabinet en ze stemden in oktober de kandidaat-voorzitter van de partijleiding weg.

Begin november moest Rutte persoonlijk de Tweede Kamerfractie onder druk zetten om die te laten instemmen met een wet die gemeenten dwingt asielzoekers op te nemen. Even dreigde een kabinetscrisis omdat nu zelfs VVD-Kamerleden weigerden applausmachine te zijn.

Het illustreert dat niet alleen partijleider Rutte, maar ook het VVD-partijbestuur en fractievoorzitter Sophie Hermans met een veel roeriger partij van doen hebben dan de afgelopen twaalf jaar het geval was.

Volgende week zaterdag, 19 november, houdt de VVD najaarscongres in de Van

Nelle-fabriek in Rotterdam. Anders dan de afgelopen jaren meestal het geval was, zal die vergadering naar verwachting niet alleen maar applaudisseren voor Mark Rutte.

Tijd voor *Tien Vragen* aan Claudia van Zanten uit Amsterdam, hier optredend als woordvoerster van *Klassiek Liberaal (KL)*, een beweging die zich steeds meer tot spreekbuis van kritische VVD'ers heeft gemaakt.

1) Niet iedereen kent Klassiek Liberaal. Wie zijn jullie, waarom zijn jullie opgericht en zijn er al successen te melden?

Klassiek Liberaal is opgericht in 2019, vlak voor de COVID-pandemie, door een grote groep VVD'ers uit Overijssel en Noord-Holland, onder de bezielende leiding van Ad Lagas uit Ommen. De laatste jaren is de VVD afgedreven van de liberale kernpunten waar onze partij groot mee is geworden; Klassiek Liberaal wil het oorspronkelijke geluid van de VVD nieuw leven in blazen. Ook willen de klassiek liberalen dat de VVD weer de debatpartij worden die het vroeger was; een democratische partij waar ruimte is voor discussie, met respect voor elkaars standpunten.

De VVD is, om met de woorden van de nieuwe partijvoorzitter Eric Wetzels te spreken, de afgelopen jaren teveel verworden tot een 'applausmachine', waar men bang was tegen de lijn van de macht in te gaan. Klassiek Liberaal is dat niet en hoopt dat ook anderen binnen de partij zich weer durven uit te spreken, zonder dat dit ten koste gaat van bijvoorbeeld je eventuele plek op een lijst.

Er zijn zeker successen te melden: de discussie in de partij op gang brengen is een heel belangrijk doel dat is bereikt. Denk aan de discussies over stikstof en het asielbeleid. Leden durven zich steeds meer openlijk uit te spreken, ook als dit ingaat tegen het beleid van de VVD-top.

Er zijn daarnaast moties ingediend tijdens Algemene Ledenvergaderingen, die zijn overgenomen of opgenomen in het landelijk verkiezingsprogramma. Moties die bijvoorbeeld gingen over veiligheid, migratie, defensie en mobiliteit/verkeer.

En niet alleen intern laat KL van zich horen; we hebben ook een zichtbare rol in het maatschappelijke debat. Zoals nu rond de asieldwangwet, andere vormen van dwang en eerder bij kritiek op het EU-coronaherstelfonds waar Nederland voor

miljarden garant staat. KL blijft doorgaan met het bespreekbaar maken van pijnpunten binnen de partij; uiteraard altijd met respect voor andersdenkenden.

2) Jullie noemen jezelf 'Klassiek Liberaal'. Als ik zie waar je voor opkomt zou het ook 'Terug naar de VVD van Bolkestein' kunnen heten, naar de VVD-leider die de Euroscepsis en migratiekritiek op de agenda zette.

Frits Bolkestein had een visie over de toekomst van Nederland en kon deze op heldere en intelligente wijze op de agenda zetten. Hij heeft het maatschappelijk debat in ons land diepgaand beïnvloed op de onderwerpen multiculturalisme, ontwikkelingssamenwerking en Europa.

Zoals Derk Jan Eppink het in 2013 in *de Volkskrant* verwoordde: 'In dit openbreken van debatten schuilt de werkelijke betekenis van Bolkestein als politicus en denker. Niet alleen brak hij met zijn uitspraken taboes en opende hij zo de weg voor een vrij debat over belangrijke thema's, in zijn publieke optredens liet hij ook zien hoe dergelijke debatten gevoerd dienen te worden. Maatschappelijke problemen komen en gaan; de wereld van nu is een heel andere dan die van 1978, het jaar waarin hij bijna bij toeval Kamerlid werd. Maar de methode-Bolkestein is nog altijd even waardevol: wars van politieke correctheid en zonder respect voor taboes met open vizier elke tegenstander tegemoet treden. Daarbij altijd de feiten laten spreken – hoe onwelgevallig die ook mogen zijn. In deze voorbeeldfunctie schuilt de blijvende betekenis van Bolkestein voor de Nederlandse politiek.'

Nu, negen jaar na het stuk van Eppink, is de wereld wederom een andere. Terug in de tijd kunnen we niet en is ook niet wenselijk; problemen van nu dienen met de kennis van nu te worden aangepakt. Wél is de methode-Bolkestein nog steeds even waardevol als toen en een grote inspiratie voor KL.

3) Zijn jullie opgericht in reactie op de linkse, misschien wel steeds linksere koers van de VVD onder Rutte? Is dat een linksere VVD, of is het de VVD die steeds meebuigt met linkse coalitiepartners?

We zien in met name de grote steden wel wat VVD'ers die een linksere koers (willen) varen. Maar het is vooral het laatste: de VVD die steeds, in toenemende mate meebuigt met linkse coalitiepartners. De VVD is geen linkse partij en dat is het in de basis ook niet geworden, maar na de lange kabinetsdeelname kan het geen kwaad om elkaar goed scherp te houden.

4) De VVD-leden roeren zich nu: een meerderheid tegen het stikstofbeleid van het kabinet-Rutte (en van VVD-minister Van der Wal) en leden die een andere voorzitter kiezen dan de kandidaat van de leiding. Die voorzitter wil dat de VVD geen applausmachine is voor het kabinet. Is er nog leven in de VVD?

Wij hebben geen stemadvies gegeven, maar de meeste Klassiek Liberalen hebben veel vertrouwen in de nieuwe voorzitter, Eric Wetzels. Er is zeker nog leven in de VVD, getuige ook de overtuigende overwinning van Wetzels en het huidige debat binnen de partij over de asieldwangwet.

5 Wat staat er op de agenda om nog verder leven in de VVD te blazen?

Politiek is een dynamisch en onvoorspelbaar vak, maar onze thema's zoals beperking van asielmigratie, MKB, veiligheid, economische vrijheid, loon naar werken en respect voor ondernemerschap staan altijd op de agenda. Wij blijven ons inzetten voor deze thema's en blijven ons roeren waar en wanneer nodig.

6 Nederland is een overwegend sociaal voelend, centrumrechts land als je afgaat op hoe mensen zichzelf in meerderheid zien en wat hun standpunten zijn. Maar de kabinetten-Rutte voeren over het geheel genomen geen beleid dat daarmee in overeenstemming is. Wordt het niet tijd dat de VVD eens moeite doet om nu eens niet over links te regeren?

Dat zou mooi zijn. Uit recent onderzoek van MarketResponse blijkt dat de meeste burgers helemaal niet zitten te wachten op autovrije zones, deelvervoer en gezamenlijke moestuinen, maar liever gewoon een parkeerplek voor de deur hebben.

Ook willen veel burgers dat de instroom van asielzoekers wordt beperkt, zodat de ruimte en middelen die we hier in Nederland hebben, gaan naar de opvang van echte vluchtelingen. Zo kunnen we hen humaan opvangen en aandacht geven aan goede integratie, zodat zij zich hier snel thuis voelen en kunnen bijdragen aan de samenleving.

7 Is het niet een idee om, zoals de linkse partijen in de jaren '70 deden, een coalitieakkoord te sluiten voorafgaand aan de verkiezingen? Een 'mild-rechts' akkoord, bijvoorbeeld. Kiezers zouden een partij als de VVD dan weer kunnen vertrouwen, omdat je ook tevoren weet met wie ze gaan

regeren. Zijn er partijen die je als coalitiepartner of als gedoogpartner uitsluit en zijn er partijen waar de VVD wel mee in zee zou kunnen gaan?

Lastige vraag. DENK en Forum voor Democratie bijvoorbeeld zijn voor ons geen acceptabele partijen. JA21 is dat wél.

8 Jullie zijn tot dusver heel omzichtig met het uiten van kritiek op partijleider Mark Rutte. Wat is daar de reden voor?

Als iets niet goed gaat, spreken wij verantwoordelijken duidelijk aan, zonder aanziens des persoons; ook als het wel goed gaat. In de zomer van 2020 is KL bijvoorbeeld zeer kritisch geweest over de door Rutte gevoerde onderhandelingen over het NextGeneration-EU-herstelfonds en heeft KL zich duidelijk laten horen over het afwijzen van GroenLinks als coalitiepartner, zoals nu ook bij een minder duale opstelling rondom de asieldwangwet. Ook tijdens de coalitieonderhandelingen was KL kritisch. Dat is KL intern sowieso en indien nodig in de media. Onze kritiek is stevig, maar wel behoorlijk en richt zich altijd primair op de inhoud.

9) Rutte is nu 16 ½ jaar partijleider – een record. Rutte is ook recordpremier. Maar nu? Veel minder leden, een onherkenbare koers, een erg eenhoofdige leiding en nu ook stagnerende peilingen. Wordt het geen tijd de VVD bij de tijd te brengen?

Het is heel knap van Rutte, maar uiteindelijk is verandering van leiderschap gezond. Tegenmacht. Dat zie je ook aan het gebrek aan dualisme, bijvoorbeeld bij de inmenging van de premier deze week in de fractie bij een wet die de openbaarheid nog niet eens heeft gezien. En verder: je weet nooit wie zich de komende tijd in de picture gaat spelen. Leiders staan op; zij worden niet gebracht.

10) In januari viert de VVD het 75-jarig bestaan. Hoeveel jaar geven jullie de VVD nog? En waar hangt dat van af?

Als het lukt om de VVD weer een herkenbare koers te laten varen, we een sterke partijtop hebben en leden die zich kunnen én mogen uitspreken (en waar dus ook daadwerkelijk naar wordt geluisterd), dan kunnen er nog minimaal 75 jaar bij.

Wynia's Week *is hét journalistieke podium voor nieuws en achtergronden, feiten en meningen die in Den Haag en Hilversum al te vaak worden genegeerd. De donateurs maken Wynia's Week mogelijk.* ***Doet u mee?*** *Hartelijk dank!*